

Cuprins

Prezentarea disciplinei de studiu și a metodei de lucru.....	XV
Disciplina Instituții politice.....	XXIII
Separația puterilor în stat.....	XXIII
Partidele politice.....	XXIII
Teoria statului.....	XXIV
Forma de stat.....	XXIV
Sistemul electoral.....	XXV
Referendum.....	XXV
Parlament.....	XXVI
Puterea executivă.....	XXVII
Puterea judecătorească.....	XXVII
Curtea Constituțională a României.....	XXVIII
Capitolul I. Organizarea statală a puterii.....	1
Secțiunea I. Popor, națiune, putere de stat, puteri publice.....	1
Secțiunea a II-a. Relația putere politică – putere de stat.....	2
Secțiunea a III-a. Trăsăturile generale ale puterii organizate statal.	
Deosebirile de alte puteri.....	3
§1. Caracterul de putere.....	4
§2. Caracterul social al puterii statale.....	4
§3. Puterea de stat este o putere de constrângere.....	4
§4. Puterea de stat este puterea de a exprima și realiza voința guvernanților ca voință general-obligatorie.....	5
§5. Caracterul organizat al puterii statale.....	5
§6. Suveranitatea puterii de stat.....	5
Secțiunea a IV-a. Separația puterilor, echilibrul puterilor, colaborarea puterilor.....	5
§1. Originile teoriei separației puterilor.....	5
§2. Teoria clasică a separației puterilor în stat.....	8
§3. Evoluția explicațiilor privind separația/echilibrul puterilor în stat.....	9
§4. Organizarea statală contemporană a puterii politice.....	11
Secțiunea a V-a. Consacrarea separației puterilor în stat în Constituția României.....	12
Secțiunea a VI-a. Sinteza considerațiilor expuse privind separația/echilibrul puterilor.....	15
Note bibliografice la Capitolul I.....	18
Bibliografie la Capitolul I.....	18

Capitolul II. Partidele politice	21
Secțiunea I. Noțiunea de partid politic	21
§1. Partidele politice și libertatea de asociere.....	22
§2. Partidele politice și alte forme de asociere	22
§3. Reguli juridice specifice partidelor politice.....	23
§4. Definiția partidului politic	24
Secțiunea a II-a. Scopul asocierii cetățenilor în partide politice.	
Funcțiile partidelor politice.....	26
Secțiunea a III-a. Categori și variante de partide politice.....	28
§1. Partide confesionale, partide regionale, partide naționale, partide de clasă, partide etnice	29
§2. Partide democratice, partide liberale, partide conservatoare, partide social-democratice, partide de stânga, partide de centru, partide de dreapta.....	30
§3. Partide de cadre și partide de mase.....	30
§4. Partide suple și partide rigide	30
§5. Partide unice, partide unificate, partide dominante	31
§6. Sisteme de partide politice.....	31
Secțiunea a IV-a. Partidele politice în România.....	32
§1. Scurt istoric al evoluției partidelor politice în România.....	32
§2. Pluripartidismul în România după Revoluția din Decembrie 1989	33
Secțiunea a V-a. Câteva exigențe juridice privind partidele politice.....	34
Note bibliografice la Capitolul II	38
Bibliografie la Capitolul II	38
Capitolul III. Teoria statului	42
Secțiunea I. Definiția statului și evoluția sa istorică.....	42
§1. Definiția juridică a conceptului de stat	44
1.1. Concept interdisciplinar.....	44
1.2. Statul ca subiect de drept	44
1.3. Statul ca putere politică organizată	45
1.4. Statul ca instituție.....	45
1.5. Statul ca ordine juridică	45
1.6. Definiția statului	46
§2. Etapele formării statului modern	46
2.1. Apariția statului în sens modern	47
a. Statul feudal.....	47
b. Statul absolutist	48
c. Statul de drept și național	48
d. Statul de drept și social	49
2.2. Evoluția sistemului juridic	49
Secțiunea a II-a. Esența, legitimitatea și funcțiile statului	50
§1. Esența statului	50
1.1. Clasificarea concepțiilor cu privire la esența statului	50
§2. Legitimitatea statului	51
2.1. Originea puterii de stat.....	51

2.2. Justificarea modernă a legitimității statului	52
2.3. Controverse doctrinare legate de conceptul de legitimitate a statului	53
2.4. Justificarea autorității statului	54
§3. Conceptul de funcții ale statului	55
3.1. Raportul dintre funcțiile statului și actele juridice	56
3.2. Clasificarea funcțiilor statului	56
Secțiunea a III-a. Elementele statului	57
§1. Populația	57
1.1. Populație și popor	58
1.2. Populație și națiune	58
1.3. Populație și cetățenie	59
§2. Teritoriul	59
2.1. Teritoriul – element constitutiv indispensabil al statului	60
2.2. Teritoriul – condiție a statului	60
2.3. Delimitarea geografică a teritoriului	60
§3. Suveranitatea	61
3.1. Terminologie	61
3.2. Evoluție istorică	62
3.3. Suveranitatea poporului și suveranitatea națională	63
3.4. Titularul suveranității înțelese ca putere de stat	64
3.5. Definiția suveranității de stat	65
Secțiunea a IV-a. Forma de guvernământ	65
§1. Monarhia	65
§2. Republica	66
§3. Evoluția formei de guvernământ a statului modern român	67
Secțiunea a V-a. Structura de stat	67
§1. Noțiunea de structură (formă) de stat	68
§2. Formele structurii de stat	69
2.1. Statul unitar (simplu)	69
2.2. Statul federativ (compus, unional)	70
§3. Asociațiile de state	71
3.1. Uniunea personală	72
3.2. Uniunea reală	72
3.3. Confederația de state	73
Secțiunea a VI-a. Organizarea administrativă a teritoriului	73
§1. Noțiunea și importanța organizării administrative a teritoriului	73
§2. Organizarea administrativă actuală a teritoriului României	76
2.1. Scurt istoric	76
2.2. Unitățile administrativ-teritoriale din România	77
a. Județul	77
b. Orașul	78
c. Comuna	79
d. Stațiunile balneoclimaterice	79
e. Satele și cătunele	79

Secțiunea a VII-a. Caracterile statului român	79
§1. România – stat național	80
§2. România – stat suveran și independent	82
§3. România – stat unitar și indivizibil.....	84
§4. România – stat de drept, democratic și social	85
Note bibliografice la Capitolul III	89
Bibliografie la Capitolul III.....	90
Capitolul IV. Sistemul electoral.....	96
Secțiunea I. Considerații generale	96
Secțiunea a II-a. Drepturile electorale ale cetățenilor români.....	97
§1. Unele considerații generale privind drepturile exclusiv politice	97
1.1. Sfera drepturilor electorale	97
1.2. Dreptul de a alege	99
1.3. Dreptul de a fi ales	99
1.4. Dreptul de revocare.....	99
1.5. Drepturile electorale ale cetățenilor români în contextul european	100
§2. Dreptul de vot.....	103
2.1. Universalitatea votului	103
a. Votul cenșitar	104
b. Votul capacitar	105
2.2. Egalitatea votului	106
2.3. Votul direct	107
2.4. Secretul votului	108
2.5. Votul liber exprimat.....	109
§3. Dreptul de a fi ales.....	110
Secțiunea a III-a. Scrutinul	111
§1. Concept.....	111
§2. Clasificarea sistemelor electorale	112
2.1. Sistemul majoritar.....	112
2.2. Sistemul reprezentării proporționale.....	112
2.3. Sisteme electorale mixte	112
a. Sistemul înrudirilor („ <i>des apparentements</i> ”).....	113
b. Sistemul german al buletinului dublu.....	113
§3. Categoriile de scrutin	113
3.1. Tipuri de propuneri de candidați.....	113
a. Scrutin uninominal	113
b. Scrutin de listă.....	113
c. Unul sau două tururi de scrutin	114
§4. Avantajele și dezavantajele scrutinului de listă.....	115
§5. Avantajele și dezavantajele scrutinului uninominal	115
Secțiunea a IV-a. Organizarea și desfășurarea alegerilor	116
§1. Stabilirea datei alegerilor.....	116
§2. Stabilirea numărului, delimitarea și numerotarea circumscripțiilor electorale și a colegiilor electorale.....	116
§3. Listele electorale. Certificatul de alegător. Registrul electoral.....	124

3.1. Listele electorale	124
3.2. Certificatul de alegător.....	126
§4. Birourile și oficiile electorale	127
§5. Secțiile de votare	130
§6. Propunerea candidaturilor	131
§7. Buletinele de vot. Semnele electorale. Ștampilele electorale	133
§8. Campania electorală	135
§9. Desfășurarea votării.....	136
Secțiunea a V-a. Stabilirea rezultatelor votării. Atribuirea mandatelor	138
§1. Stabilirea rezultatelor votării la secția de votare	138
§2. Rolul Biroului Electoral Central și al biroului electoral de circumscripție în stabilirea rezultatelor votării	139
§3. Atribuirea mandatelor.....	140
3.1. Sisteme de atribuire a mandatelor parlamentare	140
3.2. Atribuirea mandatului de Președinte al României	144
3.3. Distribuirea și atribuirea mandatelor pentru Camera Deputaților și Senat	145
a. Distribuirea mandatelor la Camera Deputaților și Senat	145
b. Atribuirea mandatelor deputaților și senatorilor	147
§4. Alte reguli electorale	148
Bibliografie la Capitolul IV.....	150
Capitolul V. Referendumul.....	152
Secțiunea I. Considerații generale	152
Secțiunea a II-a. Instrumentele democrației semi-directe în Constituția României	154
§1. Inițiativa populară.....	154
§2. Referendum și plebiscit (terminologie).....	155
§3. Tipuri de referendum.....	156
§4. Consacrarea referendumului în Constituția României.....	161
§5. Regimul juridic al referendumului	165
Note bibliografice la Capitolul V	167
Bibliografie la Capitolul V.....	167
Capitolul VI. Parlamentul.....	169
Secțiunea I. Generalități. Caracterizarea parlamentului	169
Secțiunea a II-a. Funcțiile parlamentului	170
§1. Prezentare generală a funcțiilor parlamentului	170
1.1. Funcția deliberativă.....	171
1.2. Funcția constituantă	171
1.3. Funcția jurisdicțională.....	172
§2. Clasificarea funcțiilor	172
2.1. Funcția legislativă a parlamentului	172
2.2. Stabilirea direcțiilor principale ale activității social-economice, culturale, statale și juridice	174

2.3. Alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități statale	175
2.4. Controlul parlamentar	175
a. Controlul parlamentar exercitat prin dări de seamă, mesaje, rapoarte, programe	176
b. Controlul exercitat prin comisiile parlamentare	177
c. Controlul exercitat prin întrebări și interpelări	177
d. Dreptul deputaților și senatorilor de a cere și obține informațiile necesare	179
e. Controlul exercitat prin rezolvarea petițiilor cetățenilor	179
f. Controlul exercitat prin avocatul poporului (<i>ombudsman</i>)	180
2.5. Conducerea în politica externă.....	182
2.6. Atribuțiile parlamentului privind organizarea internă și funcționarea sa	182
a. Validarea sau anularea alegerii parlamentarilor	182
b. Adoptarea regulamentului de funcționare	182
c. Alegerea organelor interne ale Camerelor Parlamentului	183
d. Stabilirea bugetului propriu.....	183
e. Unele atribuții privind statutul deputaților sau senatorilor	183
§3. Structura parlamentului	183
3.1. Bicameralismul în statele unitare	185
§4. Organizarea internă a parlamentului	187
4.1. Generalități.....	187
4.2. Grupurile politice parlamentare	188
4.3. Opoziția parlamentară.....	191
4.4. Birourile și comitetele.....	191
4.5. Comisiile parlamentare	194
a. Definiție și funcții.....	194
b. Clasificări	195
c. Componentă și desemnarea membrilor	195
d. Comisiile permanente.....	195
e. Comisiile temporare (<i>ad-hoc</i>).....	198
f. Comisiile speciale („ <i>select committees</i> ”).....	198
g. Comisiile fără specialitate („ <i>standing committees</i> ”)	199
h. Comisia întregii camere	199
i. Comisiile comune (mixte).....	199
j. Comisiile de anchetă	200
k. Comisiile de mediere.....	200
l. Reguli privind funcționarea comisiilor parlamentare.....	201
§5. Funcționarea parlamentului	202
5.1. Mandatul sau legislatura	202
5.2. Sesiunea	204
a. Categoriile de sesiuni	204
b. Convocarea sesiunilor parlamentare	204
c. Durata sesiunilor.....	205

5.3. Ședințele.....	205
5.4. Sistemul de vot.....	208
§6. Deputații și senatorii.....	210
6.1. Prezentare generală.....	210
6.2. Drepturi și obligații.....	213
6.3. Incompatibilități și imunități.....	214
6.4. Răspundere și sancțiuni.....	216
§7. Actele Parlamentului. Considerații generale	217
§8. Legea, ca act juridic al parlamentului.....	218
8.1. Conceptul de lege ca act juridic al parlamentului	218
8.2. Clasificarea legilor.....	222
8.3. Supremația legii	224
a. Conceptul de supremație a legii	224
b. Fundamentarea științifică a supremației legii.....	225
c. Explicarea supremației legii în raport cu supremația Constituției	226
d. Consecințele juridice ale supremației legii.....	227
8.4. Elaborarea legii	227
a. Inițiativa legislativă	228
b. Sesizarea Camerei competente.....	231
c. Examinarea și avizarea proiectului de lege de către comisiile parlamentare.....	239
d. Includerea proiectului de lege sau a propunerii legislative pe ordinea de zi a ședinței camerei parlamentare.....	239
e. Dezbaterea proiectului de lege în plenul camerelor parlamentului	239
f. Votarea proiectului sau a propunerii de lege	240
g. Mediarea și concilierea	241
h. Semnarea legilor de către președintele camerei	242
i. Promulgarea legilor de către șeful de stat. Publicarea legilor	242
j. Aprobarea legii prin referendum.....	243
k. Alte reguli constituționale privind elaborarea legii	243
8.5. Modificarea, suspendarea și abrogarea legii	244
8.6. Deosebiri dintre constituție și legi.....	244
8.7. Conformitatea cu legea a celorlalte acte emise de către organele statului	245
§9. Regulamentele parlamentare	245
§10. Hotărârea, ca act juridic al parlamentului.....	247
§11. Moțiunile	248
§12. Actele structurilor parlamentare.....	249
Note bibliografice la Capitolul VI.....	250
Bibliografie la Capitolul VI.....	250
Capitolul VII. Puterea executivă	253
Secțiunea I. Precizări terminologice.....	253
Secțiunea a II-a. Structura executivului.....	253

Secțiunea a III-a. Raporturile legislativ-executiv	255
§1. Rolul legislativului în formarea executivului	255
1.1. Desemnarea șefului executivului	255
1.2. Desemnarea șefului de guvern și a membrilor acestuia	256
§2. Raporturile legislativ-executiv în legătură cu activitatea acestora	258
2.1. Intervenția legislativului în activitatea executivului	259
2.2. Intervenția executivului în activitatea legislativului	260
§3. Compatibilitatea funcției parlamentare și funcției executive	260
§4. Creșterea rolului executivului. Cauze și consecințe	261
Bibliografie la Capitolul VII	262
Capitolul VIII. Instituția șefului de stat.....	264
Secțiunea I. Considerații generale	264
Secțiunea a II-a. Evoluția instituției șefului de stat în România	265
Secțiunea a III-a. Atribuțiile șefului de stat	267
§1. Rolul și atribuțiile șefului de stat în sistemele constituționale din alte state	267
§2. Rolul și atribuțiile Președintelui României.....	270
2.1. Atribuții privind legiferarea	271
2.2. Atribuții privind organizarea și funcționarea puterilor publice.....	271
2.3. Atribuții privind alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități publice.....	271
2.4. Atribuții în domeniul apărării țării și asigurării ordinii publice	271
2.5. Atribuții în domeniul politicii externe	272
2.6. Alte atribuții.....	272
Secțiunea a IV-a. Desemnarea șefului de stat.....	272
§1. Desemnarea șefului de stat în dreptul comparat	273
§2. Alegerea șefului de stat în România.....	274
Secțiunea a V-a. Durata mandatului șefului de stat	274
Secțiunea a VI-a. Proceduri, solemnități, protocol	275
Secțiunea a VII-a. Răspunderea șefului de stat.....	276
§1. Răspunderea juridică	277
§3. Răspunderea politică	277
Secțiunea a VIII-a. Actele șefului de stat	278
Note bibliografice la Capitolul VIII	278
Bibliografie la Capitolul VIII	279
Capitolul IX. Curtea Constituțională a României	280
Secțiunea I. Controlul constituționalității în România.....	280
§1. Sediul materiei.....	280
§2. Caracterizarea Curții Constituționale	280
Secțiunea a II-a. Actele supuse controlului de constituționalitate	281
§1. Legile.....	281
§2. Tratatetele sau alte acorduri internaționale.....	282
§3. Inițiativa de revizuire a Constituției	282
§4. Regulamentele Parlamentului.....	283

§5. Hotărârile camerelor parlamentare și ale Parlamentului	283
§6. Ordonanțele Guvernului	283
§7. Inițiativele legislative populare	283
Secțiunea a III-a. Alte atribuții ale Curții Constituționale	284
§1. Atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și de confirmare a rezultatelor sufragiului	284
§2. Constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunicarea celor constatate Parlamentului și Guvernului	284
§3. Avizarea propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României	284
§4. Atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și de a confirma rezultatele acestuia	285
§5. Rezolvarea contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic	285
§6. Soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice	285
§7. Alte atribuții	286
Secțiunea a IV-a. Procedura în fața Curții Constituționale	286
§1. Procedura controlului constituționalității legilor	287
1.1. Procedura în cazul controlului prealabil de constituționalitate	287
1.2. Procedura în cazul judecării excepției de neconstituționalitate	288
§2. Procedura controlului constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale	289
§3. Procedura controlului constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției	290
§4. Procedura controlului constituționalității regulamentelor Parlamentului	290
§5. Procedura controlului constituționalității ordonanțelor Guvernului	290
§6. Procedura de constatare a existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României	291
§7. Procedura avizării suspendării din funcție a Președintelui României	291
§8. Procedura controlului constituționalității partidelor politice	292
§9. Procedura soluționării conflictelor juridice de natură constituțională	292
§10. Alte proceduri	292
Secțiunea a V-a. Actele Curții Constituționale. Efecte juridice	293
§1. Denumirea actelor Curții Constituționale	293
§2. Efecte juridice	294
Bibliografie la Capitolul IX	295
Capitolul X. Autoritatea judecătorească	297
Secțiunea I. Terminologie și noțiuni	297
Secțiunea a II-a. Specificul activității jurisdicționale	299
§1. Principiile fundamentale potrivit cărora se realizează justiția	300
1.1. Principiul legalității	300
1.2. Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți	301

1.3. Folosirea limbii oficiale și a limbii materne în justiție	301
1.4. Dreptul la apărare.....	302
1.5. Prezumția de nevinovăție.....	302
1.6. Independența judecătorului și supunerea lui numai legii.....	302
§2. Organele autorității judecătorești	304
Secțiunea a III-a. Raporturile cu legislativul și executivul.....	305
Bibliografie la Capitolul X.....	306
Index	309